РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри дизайну
Харківської державної академії дизайну і мистецтв,
кандидата мистецтвознавства Ірини ЄРЕМЕНКО
на дисертацію **Ван Жуньчжі " ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ ДИЗАЙНУ УПАКОВКИ ЧАЮ В КИТАЇ"**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Актуальність теми дослідження та зв'язок з науковими програмами, темами

Сьогоднішній ринок чаю характеризується динамічним поєднанням традиційних елементів з інноваційними підходами в дизайні упаковки, що дозволяє брендам виділятися та комунікувати з аудиторією. Таким чином, основним завданням дизайну упаковки чаю стає не тільки її утилітарність, а й комунікативність, безперервний діалог між покупцем і брендом. Дизайн упаковки є провідним фактором вибору споживача, який носить імпульсний характер і відбувається під впливом зорових елементів і емоційних поштовхів.

Китай є батьківщиною чайної культури, що формувалася протягом тисячоліть. Упаковка чаю в Китаї відображає не лише утилітарно-функціональні, а й культурні аспекти, що робить її невід'ємною частиною національної ідентичності. Тому вивчення саме китайських традицій і особливостей дизайну упаковки, які формувалися і набували розвитку в історичних і соціокультурних умовах Східного світу під впливом унікальної спадщини і розвитку технологічного прогресу є актуально значущим в сучасному дизайні упаковки.

Здобувач стверджує, що поєднання традиційних елементів із сучасними інноваційними підходами у дизайні упаковки чаю дозволяє створювати продукцію, яка зберігає культурну спадщину, водночас відповідаючи вимогам сучасного ринку. Аналіз цього поєднання є важливим для розуміння того, як китайська культура адаптується до глобалізованого світу, зберігаючи свої унікальні особливості.

Автор підкреслює необхідність осмислення впливу сучасних технологій, екологічних матеріалів та новаторських ідей на розвиток дизайну упаковки чаю, що дозволяє комплексно вирішувати питання поєднання традиційних елементів із сучасними інноваційними підходами у дизайні упаковки чаю в Китаї.

Дослідження виконане відповідно до плану підготовки наукових

кадрів вищої кваліфікації кафедри графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення дисертаційної роботи Ван Жуньчжі обґрунтовано результатами вивчення значного теоретичного та фактологічного матеріалу. Вони базуються на фундаментальних положеннях сучасної науки та результатах праць зарубіжних і вітчизняних науковців. В роботі чітко сформульовано актуальність теми, мету і завдання дослідження, об'єкт і предмет аналізу, а також обґрунтовано новизну та практичне значення результатів дослідження.

Робота є комплексною, предмет дослідження вивчено всебічно та системно. Основою дослідження стало поєднання традиційних елементів із сучасними інноваційними підходами у дизайні упаковки чаю в Китаї, що дозволяє створювати продукцію, яка зберігає культурну спадщину, водночас відповідаючи вимогам сучасного ринку.

Дослідження ґрунтується на системному підході як методології поєднання мистецтвознавчих, проектних, історико-культурних, соціологічних і психологічних знань. Здобувачем застосовано історико-культурний метод для аналізу еволюції дизайну упаковки через призму історичних і культурних змін. Порівняльний метод дозволив зіставити традиційні підходи з сучасними інноваціями та оцінити вплив глобалізації на локальний дизайн. Семіотичний аналіз забезпечив вивчення символіки, кольорових рішень, каліграфії та інших візуальних елементів упаковки. Маркетинговий аналіз допоміг дослідити вплив дизайну на споживачів і брендові стратегії в чайній промисловості. Контент-аналіз охопив літературні джерела, рекламні матеріали та інтернет-ресурси. Емпіричні методи включали польові дослідження з фотографуванням, описом сучасної упаковки та інтерв'ю з експертами. Візуальний аналіз дозволив глибше вивчити матеріали, конструкції та графічні рішення для визначення тенденцій. Такий підхід забезпечив міждисциплінарність і всебічне висвітлення теми.

Належне структурування матеріалу забезпечило цілісність роботи, а логічність викладення даних дослідження дозволила здобувачу перейти від аналізу сучасного стану проблеми до пропозицій щодо її вирішення.

Оцінка змісту і структури дисертаційної роботи

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі «Графічний дизайн» (ГД) ХДАДМ під керівництвом О.В. Ганоцької – кандидата мистецтвознавства, доцента, завідувачки кафедри ГД.

Результати дисертаційного дослідження представлені на 243 сторінках. Основний текст роботи становить 156 сторінки та складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків. Список використаних джерел містить 122 позиції. У додатках представлено: додаток А – 156 ілюстрацій, 151 сторінка; додаток Б список ілюстрацій – 156 позицій, 8сторінок; додаток В – таблиці, 9 стор.; додаток Г – список публікацій – 1 сторінка; додаток Ґ – список апробацій – 4 сторінки.

Структура дисертації та послідовність викладу матеріалу відповідають поставленим цілям і завданням дослідження. Дисертація написана чітко, а ілюстративний матеріал має високий ступінь інформативності.

У вступі дисертант розкриває загальну характеристику роботи, її актуальність, теоретико-методологічні засади та зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. На підставі критичного аналізу наукових праць за напрямом роботи ним визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні та географічні межі та методи дослідження; окреслено теоретичне та практичне значення роботи та наукову новизну отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації та результатів дослідження.

У першому розділі автором проведено аналіз наукових джерел, визначено загальну методологію і теоретичну базу дослідження. Матеріали цього розділу формують чітке уявлення про багатоаспектність предмету дослідження, адже вона охоплює культурні, естетичні, екологічні, інноваційні аспекти. Здобувачем переконливо доведено, комплексний підхід до вивчення залишається недостатньо розробленим. Зокрема, бракує глибоких досліджень, які б інтегрували традиції, інновації, екологічність у контексті зазначеної теми.

Другий розділ присвячено історії чайної культури в Китаї, визначено концепції традиційної китайської філософії, які сьогодні проявляються у сучасному дизайні візуальних комунікацій. Дисертант аналізує еволюцію дизайну упаковки чаю в Китаї з стародавніх часів до сьогодення. Заглиблюючись у тему, здобувач визначає особливості дизайну упаковки чаю, яка стала своєрідним культурним артефактом, що відображає спадкоємність та інновації у китайському дизайні візуальних комунікацій. З'ясовано, що в різні історичні періоди дизайн упаковки чаю мав певні

особливості. В традиційний період переважала увага до декоративності, символіки та зв’язку з природою. Упаковка виготовлялася з різноманітних матеріалів, прикрашалася каліграфією та традиційними орнаментальними композиціями. В модерний період використовувались інноваційні графічні техніки, які поєднували китайські традиції з новими стилями. З часів періоду Китайської республіки упаковка змінювалась відповідно до економічних і політичних реалій, від ідеологічно забарвленої простоти до сучасного комерційного дизайну, орієнтованого на глобальний ринок.

У третьому розділі досліджено традиційні елементи дизайну упаковки чаю в Китаї, матеріали та техніки традиційної упаковки, форми та структури, а також художні і символічні аспекти. Визначено ключові традиційні елементи китайського дизайну упаковки чаю та їх символічне значення. Аналізуючи особливості китайського дизайну, здобувач зазначає що використання природних матеріалів підкреслювало зв'язок з природою і втілювало глибокі культурні цінності. Форма і структура упаковки чаю в Китаї традиційно були функціональними та символічними, відображаючи китайську філософію, естетику та ритуали чайної церемонії. Художні та символічні елементи в дизайні упаковки також мали глибокий культурний зміст, що підсилював зв'язок з історією та традицією чайної культури.

Розкрито сутність та особливості традиційного дизайну упаковки чаю та охарактеризовано інноваційні підходи в дизайні упаковки чаю в Китаї, визначено особливості мультисенсорного та інтерактивного дизайну. Автором окреслені функціональність та ергономічність упаковки як важливі складових сучасного дизайну упаковки чаю в Китаї.

Особливий інтерес для здобувача становлять шляхи проникнення мультисенсорного дизайну в традиційну упаковку, додаючи їй нові сенсорні та емоційні виміри, що залучають споживачів на рівні відчуттів і вражень. Автор відзначає, функціональність та ергономічність сучасного дизайну упаковки чаю в Китаї зосереджуються на зручності використання, компактності, екологічності та універсальності, що робить упаковку не лише естетично привабливою, а й практичною у повсякденному житті. Дисертантом виділено шість основних напрямків інновацій, що сьогодні спостерігаємо в дизайні упаковки чаю в Китаї: смарт-упаковка, впровадження екологічних матеріалів, інтерактивність, інновації у формі конструкцій, персоналізація, вплив штучного інтелекту.

Четвертий розділ присвячено синтезу традиційних та інноваційних елементів у дизайні упаковки чаю в Китаї. Здобувачем окреслено культурні та соціальні фактори, які впливають на дизайн китайської упаковки чаю в умовах глобалізації.

Дисертант доводить, упаковка чаю в Китаї є втіленням глибокої

культурної спадщини, що сьогодні поєднує багатовікові традиції з сучасними дизайнерськими підходами. Дизайн упаковки чаю в Китаї спирається на глибокий символізм, локальну автентичність, впровадження інноваційних рішень та відтворення емоційного зв'язку зі споживачем.

Автор визначає тренди та стилістику сучасного дизайну упаковки чаю в Китаї, враховуючи глобалізаційний та національно-орієнтований підходи. Він розглядає в трендах сучасного дизайну упаковки чаю наголос на використання символів китайської культурної спадщини, що трактують поняття гармонії, довголіття і духовності; в глобалізаційному підході – використання сучасних символів у вигляді інфографіки та фокусування на сучасному lifestyle.

Здобувач підкреслює, що, в традиційному підході простежується часто використання китайських ієрогліфів, мотивів традиційного образотворчого мистецтва, витончених візерунків з деталізованою орнаментальністю. В глобалізаційному підході спостерігаємо використання універсальних шрифтів, абстрактних та геометричних елементів, стилізацію елементів традиційного китайського мистецтва. Також в традиційному підході спостерігається орієнтація на: ретро-стиль, еко-стиль з культурними акцентами, локалізацію та максималізм. В глобалізаційному підході бачимо наголос на мінімалізм, артдизайн, техно-стиль.

Дисертантом ретельно окреслено перспективи подальших досліджень, які полягають в аналізі впливу локальної культури на глобальний ринок дизайну упаковки; вивченні впливу екологічних стандартів на вибір матеріалів; дослідженні інтеграції цифрових технологій у традиційний дизайн; в порівнянні підходів до дизайну чаю в Китаї та інших країнах Азії; оцінці впливу дизайну упаковки на споживчі уподобання та формування бренду.

Загальні висновки по дисертації є логічними, послідовними і дають відповіді на поставлені в дисертації завдання.

Відповідність вимогам академічної доброчесності, що пред'являються при здобутті ступеня доктора філософії

У результаті вивчення дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено. В дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел. У рецензованій дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень, що могло б поставити під сумнів самостійний характер виконаної здобувачем роботи. Дисертація пройшла перевірку сертифікованою програмою StrikePlagiarism.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Представлена робота, поза сумнівом, має наукову новизну. Насамперед, через проведення комплексного дослідження поєднання традиційних елементів із сучасними інноваційними підходами у дизайні упаковки чаю в Китаї.

Дисертантом вперше: здійснено комплексний аналіз поєднання традиційних китайських мотивів та інноваційних підходів у дизайні упаковки чаю, що дозволило виявити нові способи впливу на споживачів через культурні символи та естетичні рішення. Здобувачем було уточнено і доповнено:

- тенденції трансформації традиційних китайських символів, каліграфії, орнаментів та кольорової гами у сучасному дизайні упаковки чаю;
- типологію упаковки чаю в Китаї щодо вибору матеріалів, способів формоутворення та вибору візуальних елементів;
- питання інтеграції цифрових технологій у сучасний дизайн упаковки чаю;
- як сучасний дизайн упаковки чаю в Китаї відповідає на виклики екологічної стійкості.

Важливими для подальших досліджень і практики дизайнерів означено наступне:

- дослідження розвитку матеріалів, що використовуються для упаковки чаю, починаючи від традиційних натуральних матеріалів до сучасних екологічних інновацій;
- вивчення особливостей сприйняття споживачами дизайну упаковки чаю задля встановлення емоційного зв’язку з продуктом;
- розгляд глобальних тенденцій (мінімалізм, екологічність, інтерактивність), які впливають на дизайн упаковки чаю, а також їх інтеграція з локальними традиціями.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення і результати дослідження викладено в 8 наукових працях, серед яких: 3 – у фахових наукових виданнях, які входять до переліку МОН України (категорія Б), 5 – у збірках матеріалів наукових конференцій, які додатково відображають наукові результати дисертації і є апробаційні. Наукові праці оприлюднено одноосібно і у співавторстві з науковим керівником. Автору в них належить збір та систематизація матеріалу, формулювання основних висновків. Публікації здобувача за темою дисертації повно і адекватно розкривають її зміст.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів дослідження

Висвітлені у дисертації наукові положення та матеріали є науково-обґрунтованою базою для розробки сучасного дизайну упаковки чаю і можуть бути використані в навчальному процесі для підготовки фахівців з графічного дизайну, а також у дизайн-діяльності досвідчених дизайнерів і брендів. Основні положення та результати дисертації знайшли практичне застосування в освітньому процесі, зокрема, під час проходження педагогічної практики аспіранта у 2023 р. на кафедрі ГД ХДАДМ в групі магістрів.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи Ван Жуньчжі, варто навести наступні зауваження та рекомендації:

1. Можливо варто було в аналізі упаковки приділити більше уваги художнім засобам та їх впливу на комунікативність упаковки.
2. На нашу думку, оформлення у таблицях та інфографіці результатів дослідження підсилило б роботу і покращило б сприйняття матеріалу.

Втім висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не применшують наукової цінності представленої дисертаційної роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

В цілому, дисертаційна робота Ван Жуньчжі на тему “Традиції та інновації дизайну упаковки чаю в Китаї” є завершеним, самостійним науковим дослідженням, що виконане на належному теоретичному рівні.

За актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем і практичною значущістю, а також змістом та оформленням, дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу МОН Украни №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

ЇЇ структура та обсяг відповідають вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.29 Постанови Кабінету Міністрів України №261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України №283 від 03.04.2029 р. та №502 від 19.05.2023 року, а також «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р.

Автор дисертаційної роботи - Ван Жуньчжі заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022»Дизайн» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Рецензент:
Кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну
Харківської державної академії
Дизайну і мистецтв Ірина ЄРЕМЕНКО